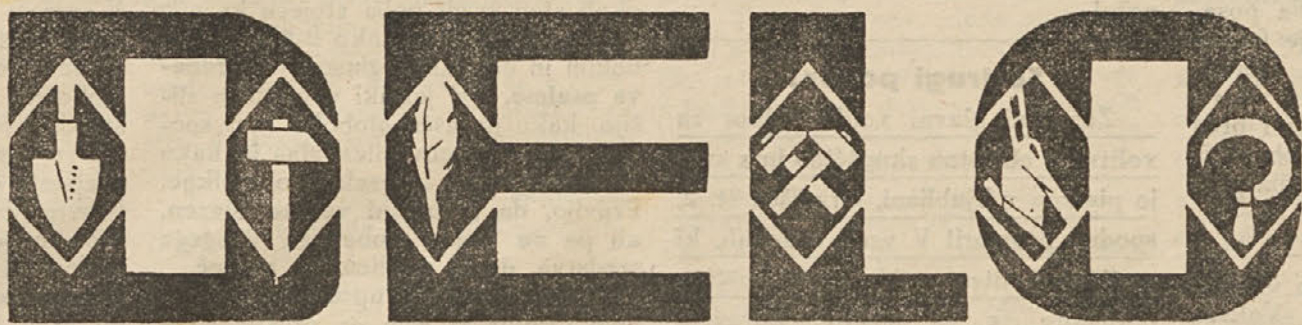

Naročnina:

mesečno	3 Din
četrtletno	9 »
polletno	15 »
letno	30 »

Proletarski tisk je eno izmed naših orožij. Kdor podpira naš tisk, prispeva k zmagi proletariata. Ne zedinjenje v besedah, nego zedinjenje v resnici privede proletariat do njegove politične veljave in moči.

Mir med nami proletarci! Vojna kapitalizmu!

GLASILO DELAVCEV IN KMETOV.

Izhaja dvakrat na mesec

Posamezna številka 1:50 Din
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana. — Začasno se naj pošiljajo vsi dopisi, rokopisi in naročila na naslov: **Habe Anton**, Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

V Vaših rokah, proletarci, je Vaša moč. — Združite to moč!

Leto I.

Ljubljana, dne 1. decembra 1926.

Štev. 7.

Delavci! Delavke!

Naše vrste naraščajo — naša ideja zmaguje! Mi gremo po poti zedinjenja naprej! Mi smo kovači, ki kujemo novo, boljšo bodočnost! **Vojna med nami proletarci pomehuje in mir se vrača v proletarske hiše.** Mi smo vstali strokovno, sedaj vstajamo politično. V nas samih je bila zavest in globoka vera v konsolidacijo delavskega pokreta — in danes zmagujemo v tem znamenju.

Mi vstajamo! Energična zahteva velike večine proletariata po političnem zedinjenju je pognala kal in sedaj raste ono mogočno drevo, ki bo rodilo obilo sadov.

Mi zmagujemo! In v nas in z nami zmaguje naša ideja. Mi zmagujemo nad preteklostjo — ker smo sedanjost, nad nezaupanjem — ker smo vera, nad pasivnostjo — ker smo živo življenje.

Združili smo se z vsemi, ki so resne volje delati v naših razrednih proletarskih vrstah. **Združili se bomo z vsemi,** ki bodo spoznali, da je naša pot edino prava. Kljub vsemu in vsem gremo naprej!

Proletarci! Poprimite se! Zgrabite za voz, da ga prevalimo preko zadnjega hriba — preko zadnje zapreke. Odslej naprej le k zmagi! K skupnemu delu in k združenemu uspehu! **Pred nami so oblastne volitve!**

Vodstvi naše skupine in obl. odborov SSJ sta se sporazumeli in združili v akcijsko enoto. Vodstvi ostalih dveh delavskih skupin bosta spoznala to živo potrebo skupne borbe proti buržuaziji in se priključili naši razredni vojski.

Sodrug, na plan! Bodite pripravljeni za borbo — verujte v sami sebe in zmagali bomo! **Siroka je naša pot — prostora dovolj za vse!**

V enotno, razredno marksistično fronto! Proletarci v rudnikih, tovarnah, obratih, na železnicah! Delavci v pisarnah in vsi, ki ste izkoriščani, v boj! Kajti bodočnost je naša!

V Ljubljani se je konstituiral **združeni glavni volilni odbor**, ki posluje v Gradišču št. 2, spodnji prostori. Podrobna poročila prejmejo vse podružnice in zaupniki v najkrajšem času. Podprite ga! Obračajte se na njega za navodila! **Delavsko zbornico smo si priborili združeni!** In združeni bomo zmagali v borbi za oblastne skupščine. Borci! Vsak na svojo bojno postojanko!

Živela enotnost delavskega razreda!

Živela enotna, razredno-marksistična stranka!

Mir med nami proletarci! Vojna kapitalizmu!

V volilni borbi za oblastne skupščine.

Vlada se je odločila, da razpiše volitve v oblastne skupščine po celi državi za 23. januar 1927. Ta svoj sklep utemeljuje vlada s tem, da se je odločila izvajati ustavo s pravo doslednostjo. Da je to pravi vzrok, tega mi ne verujemo. Vzroki tiče globlje — v krizi, ki grozijo meščanskim strankam vsled absolutnega kraha njihove sporazumaške in opozicionalne politike. G. Radič ni povsem zadovoljen s tako naglico, zato ker ni pripravljen in ker niso prej njega vprašali za svet. Demokrati si štejejo to v svojo zaslugo, ker so »stalno zahtevali široko samoupravo«. SLS se drži rezervirano, ker sluti, da bodo te volitve prinesle nov poraz klerikalizmu v Sloveniji. S tem porazom bi bila njihova pozicija v državi še bolj omajana. Zato se tudi klerikalci ne vsele bog ve kako teh volitev.

Drugačna pa je situacija za nas, ki pripadamo razredni, marksistični stranki. Že leta in leta je delavski razred brez vsakih predstavnikov v parlamentu, tako da gre skoraj vse politično življenje države mimo njega. Vsled svoje globoke razcepjenosti je delavski razred tako oslabil, da je v vsaki volilni borbi sam izgubljal. Prva velika in uspešna zmaga je bila v borbi za Delavsko zbornico. V tej borbi je slovenski proletariat skoncentriral 30.000 bojevnikov na svojem marksističnem programu. Zakaj? **Zato, ker je šel v to borbo združen in enoten!** Zato, ker je pozabil na vse, kar ga je ujetno ločilo in se spomnil, da je v enotnosti močan. Delavska zbornica je prišla v roke delavcev.

Mi vsi se dobro zavedamo pomena oblastnih skupščin in izkušnje zadnjih porazov in zmag so bogate. Tudi pri teh volitvah **moramo mobilizirati vse naše sile, združiti jih in združene** povesti v borbo za oblastne skupščine. Brez velikih in neresnih diskusij, brez razglabljanja raznih teorij se moramo strniti v eno **skupno, delavsko fronto** proti buržuaziji! Enoten delavski blok v enotno delavsko listo. To je zahteva velike večine proletariata Slovenije in kdor bo šel proti tej zahtevi, gre proti interesom te večine. To je naša parola — to je naš akcijski program. Zavedajoč se tega smo pozvali oblastni odbor Soc. stranke Jugoslavije, skupino »Enotnost« in Soc. dem. stranko Jugoslavije (Bernot), da se priključijo tej akciji za slučaj občinskih volitev v Ljubljani. SSJ je odgovorila stvarno in pozitivno ter se izjavila pripravljeno, da gre z nami v skupni fronti v borbo. »Enotnost« se v svojem odgovoru, kakor vedno, izmika (odgovore prinašamo na drugem mestu), med tem ko Jug. soc. dem. stranka ni smatrala za potrebno, da odgovori.

Vsled tega smo se 23. novembra sestali s predstavniki oblastnega in krajevnega odbora Soc. stranke, da se pogovorimo o nadaljnjih skupnih korakih. Sestanek je bil nad vse **deloven**, resen in plodovit in videlo se je, da so predstavniki obeh skupin prežeti z resno voljo **konsolidirati** današnje nezdrave razmere, ki onemogočajo vsako uspešno akcijo proletariata. Od naše skupine so se udeležili tega sestanka ss. Habe,

Vuk, Leskovec, Osterman in Sedej, od SSJ pa ss. Mlinar, Zagar, Svetek, Čebular in dr. Jelenc. O nastali situaciji sta poročala ss. Sedej in Mlinar, nakar se je razvila stvarna debata o skupni akciji, katere so se udeležili vsi navzoči. Ugotovilo se je, da za skupen nastop **ni nobenih ovir**, vsled česar se je pristopilo k obravnavi tehničnih nalog. Izvolil se je skupni paritetni glavni volilni odbor, ki prevzame vse funkcije za volitve v svoje roke. Obenem se je sklenilo, da se izda uradni komuniké o izvršenem akcijskem zedinjenju, v katerem se pozove tudi obe ostali skupini še enkrat, da se tej akciji priključita. Na to se bo izdal še poseben volilni oklic, podpisan od udeležencev skupin. Spodaj objavljamo komuniké, sklenjen na tem sestanku.

Akcijaska enotnost je torej dosežena! Razumevanje vodstev obeh skupin je pripomoglo veliko k tej združitvi. Splošni želji večine proletariata je s tem ustrezno in sedaj nas čaka samo še veliko resnega dela, da dosežemo uspeh, da to enotnost poglobimo in razširimo do tle, da se bo izvršilo resnično in popolno zedinjenje v eno **razredno stranko**. Proletariat mora to akcijo podpreti z vsemi silami, da bo rodila uspeh v korist njemu samemu. **Sodrug, naprej! Združeni vas kliče mo na borbo za vašo moč in konsolidacijo.** Mi pozdravljamo z vso iskrenostjo ta pomemben uspeh in smo prepričani, da je ta korak **prva stopnja k politični enotnosti slovenskega in jugoslovanskega proletariata.** — V naslednjem objavljamo komuniké, sprejet na seji 23. novembra od podpisanih skupin:

Oblastni odbor Social. stranke Jugoslavije v Ljubljani in »Delavsko-kmečka skupina Zedinjenje« sta se zedinili za skupni nastop pri ob-

lastnih volitvah za ljubljansko oblast.

Naveličali smo se nekonsolidiranih razmer v delavskem pokretu, zato smo se odločili za korak dela. Izvedlo se je strokovno zedinjenje, naravna posledica temu pa je, da tudi v političnem razrednem boju nastopa resni del proletariata skupno.

Predvsem nam gre za skupno čistost razrednega boja in ofenzivni duh v njem. Vzor v tem nam je avstrijska socialna demokracija in kdor se strinja z nami, naj sodeluje.

Prepričani smo, da s tem korakom obenem najlepše proslavimo tridesetletnico ustanovitve socialistične stranke v Sloveniji.

V zavesti, da je enotnost delavskega pokreta srčna potreba in želja delavstva, pričenjamo s to akcijo, ki nam bo dokazala, da med nami, zlasti pa med delavstvom in tem pogledu ni nobene idejne razlike.

Vršiti hočemo posledelavskega pokreta, se spoznati in zblížati med seboj v praktičnem delu za interese proletariata. Vse resne sodruge vabimo, da se priključijo naši akciji, odklanjamo pa nepremišljene korake, ki bi utegnili škodovati delavskemu pokretu in delavski solidarnosti.

V tem smislu stopamo v volilno borbo ter vabimo vse zaupnike, strokovne in politične, da to stremljenje delavstva podpro z vztrajnim delom in častnim nastopom, ker le s poštenim in načelnim delom bo mogoče premagati zapreke, ki jih dela buržuazija in razni najeti demagogi, da ovirajo okrepitev delavskega pokreta.

Le v zedinjenju delavstva je zmaga!

Ljubljana, 26. nov. 1926.

Ljubljanska obl. organizacija SSJ.
Del.-kmečka skupina »Zedinjenje«.

Pod Lipo.

Po iniciativi Jug. soc. dem. stranke (Bernot) se je pod Lipo v Ljubljani konstituiral Samoupravni akcijski odbor z namenom, da pripravi protigerentsko akcijo in skupni nastop pri volitvah v ljubljansko občino. To je bilo pred približno štirimi meseci. Mi smo se temu pozivu tako odzvali, z namenom, da dosežemo skupno akcijo, da se eden drugemu približamo in realiziramo idejo zedinjenja vseh političnih skupin v eno — enotno marksistično stranko. **To je bil naš cilj.** Vedeli smo sicer, da bodo velike težkoče, premagati razna osebna in politična sovrašva — vendar smo zaupali v širokogrudnost in razumevanje našega obupnega položaja nekaterih voditeljev. Zmotili smo se. In sicer kruto zmotili. Vsi ti »diskusijski« večeri, ki so se vršili vsak teden pod Lipo, so se izrabljali od strani Bernota samega in deloma tudi predstavnikov Gustinčičeve grupe v osebna obračunavanja. Mislili so si, da so diskusije za to tu, da se kolikor mogoče zabavlja in da je čistost razredne zavesti v tem, da se kolikor mogoče blati vse drugo, kar ne pri-sega na pravilnik ali na 21 točk. V dokaz temu, da so se vse diskusije vrtele večinoma okoli osebnih zadev, navajam dejstvo, da so vse te diskusije ostale **brez vsakega uspeha**, ker ni bil napravljen niti en praktičen sklep, ki bi našel razumevanje v delavski javnosti. **Mi smo stalno** pri vsaki diskusiji z vso resnostjo odvrčali tak način diskusije, stavili smo konkretne predloge, ustmeno in pismeno, vendar se je Bernotu ali pa komu drugemu vedno posrečilo, da je debato zvil v drugo

smér, ki se je navadno končala s tem, da je Bernot govoril o vsem mogočem, celo o jezuitskih inkvizicijah, samo ne to, kar je spadalo k našem predlogu. Proti koncu so pa te diskusije zavzele tako smer in tako obliko, ki ni imela s samoupravo občin absolutno nič skupnega. Ponavljali so se osebni in nekvificirani izpadi in takrat smo definitivno spoznali, da je akcija samoupravnega akcijskega odbora propadla vsled nerazumevanja in neresnosti vodstev Bernotove in Gustinčičeve skupine. Sicer je slednja zadnje čase izpremenila svojo taktiko in upamo, da se bo pridružila naši akciji, ki je že razvila delovanje v polnem obsegu.

Vsled absolutne negativnosti in neresnosti teh diskusij smo mi zapustili akcijski samoupravni odbor in pričeli z resno in pozitivno akcijo, ki prinaša že dobre uspehe.

Vsled tega tudi ne moremo slediti pozivu skupine okoli Enotnosti, da naj se vrnemo v oni famozni SAO, ker mi hočemo delati ne pa besedičiti in se baviti z osebnimi razčiščevanji. Mi se z Bernotovo metodo »razrednega« boja ne moremo strinjati, posebno ne, ker obstoja ves njegov »razredni« boj v tem, da se bavi z blatenjem onih, ki danes v delavskem pokretu pozitivno delajo. Ako pristaneta Bernot in Klemenčič, ki tvorita vodstvo te skupine, na to, da se prične z resnim delom, jim damo vedno in radevolje priliko, da se priključijo naši akciji.

Toliko v pojasnilo, da ne bo slepomišenj in zavajanj v javnosti. A. H.

Volitve v oblastne skupščine razpisane.

Glasom kraljevega ukaza so razpisane volitve v oblastne skupščine, ki se bodo vršile po celi državi dne 23. januarja 1927 leta. Slovenija se deli v dve oblasti: Ljubljanska in Mariborska oblast. Ljubljanska oblastna skupščina bo štela **53 poslancev**. Raz-

deljeni so takole: Ljubljana mesto 5 mandatov, Kranj 5, Krško 5, Ljubljana okolica 7, Novo mesto 5, Kamnik 3, Litija 4, Kočevje 4, Brežice 3, Laško 3, Logatec 3, Radovljica 3, Črnomelj 2, Kastar 1.

Mariborska oblastna skupščina bo

štela 63 poslancev, od katerih dobila mesti Maribor 3, Celje 1. Na posamezne okraje odpadejo: Celje (razen mesta) 5, Dolnja Lendava 4, Gornji-grad 2, Konjice 2, Ljutomer 3, Maribor desni breg 5, Maribor levi breg (razen mesta) 5, Murska Sobota 5, Prelog 5, Čakovec 5, Ptuj 7, Smarje 5, Prevalje 3, Slovenjgradec 3.

Kandidatne liste.

Kandidatne liste se bodo vlagale od 4. do 20. decembra 1926. Volišča pri oblastnih volitvah so ista, kakor pri zadnjih volitvah.

Natančna navodila bo razposlal združeni gl. volilni odbor vsem podružnicam in zaupnikom v najkrajšem času.

Pismo iz pekla rumunskih ječ.

Informacijski biro soc. delavske internacionale je pred kratkim prejel poročilo o strašni usodi soc. dem. advokata M. G. Bujor-a, ki je bil zaradi dezertacije in »velezdaje« obsojen na 20 letno težko ječo in se nahaja že 7 let v temni glasovite kaznilnice v Doftani. Sledeče pismo, ki ga je pisal 72 letni trgovec iz Bukarešte, kateri se sedaj nahaja v isti ječi, obsojen na 5 let težke ječe, opisuje kakšne grozovite muke preživlja s. Bujor. Pismo so iztihnopili iz ječe le z velikimi žrtvami, ono se glasi:

Dobri ljudje in prijatelji!

Jaz sem danes že 72 let star in moje kosti gnijejo v ječi. Moja mala trgovina v Straki Davilla je uničena, moja uboga žena je predčasno umrla in moji otroci, ki so bili vzgojeni v slepi zablodi šovinizma in »črnih stotnij« nočejo o meni nič slišati, ker sem protidržavni zločinec in »židovski hlapec.«

Moje kosti gnijejo v grobu ječe in ako bom še kdaj živ zapustil grozno ječo, tedaj me bo sprejel v svoje naročje drugi grob, kajti luč mojega življenja je oslabela in bo kmalu ugasnila.

Kaj sem naredil? Kako sem se moral zato pokoriti?

Nekega poletnega dne mi je prinesel konstantinescu nek zavitek s prošnjo, da mu ga shranim. Jaz sem na ta zavitek že pozabil, ko prihrume v mojo trgovino člani Sigurance (rumunska policija) kot divji volkovi, vzeli so zavitek, ki je, kot sem to pozneje izvedel, vseboval tajne proklamacijske letake, mene so pa aretirali. Zdelo se mi je, da je napočil čas antikrista. Grozovito so me mučili, da bi izvedeli stvari, o katerih nisem imel nobenega pojma. Jaz sem vse pretrpel, ker sem to smatral za upravičeno kazno, ker sem kot trgovec z zelenjavo, prevzel v svoje varstvo zavoj, o vsebini katerega nisem imel nobenega pojma.

Prišel sem pred vojno sodišče. Olepševal nisem nič, še manj pa prikrival. Povedal sem tako, kot se je zgodilo. Predsednik sodišča se me je

Sodrug! na delo, da bo zmagala naša!

Sodrug! pozor!

Združeni glavni volilni odbor za volitve v oblastno skupščino ima svoj pisarno v Ljubljani, Gradišče št. 2, spodnji prostori! V vseh zadevah, ki se tičejo volitev v oblastno skupščino obračajte se na naslov: Združeni glavni volilni odbor — Ljubljana, Gradišče 2, suterenski prostori. Na agitacijo za politično zmagajo delavskega razreda!

usmilil in obsodili so me samo na pet let robije.

Štiri leta so od tega pretekla — 4 leta ječe v Doftani. Kadar so me peljali skozi dolino Prahova, tedaj sem se še živo oziral naokrog: zapomnil sem si vsako bilko, vsako cvetko in utisnil sem si v spomin vsako belo hišico ob cesti. Kajti vedel sem: Za onimi visokimi, sivimi zidovi bo moje življenje ugasnilo!...

Direktor kaznilnice — njegovo ime je Stanescu — me je sprejel s sledečim pozdravom: »Zapomni si, ti izdajalski pes! V ječo si prišel z glavo naprej — z nogami naprej te bodo nesli iz ječe!«

Lastno obleko so mi vzeli — ter me oblekli v ušive cunje, kleli so me in zmerjali in neki zabiti Gardian (paznik) me je pretepal noč in dan. »Zavoljo vzgoje in reda v kaznilnici« mi je pojasnjeval na moj zakaj?! Kajti jaz sem razumel, da so me preteпали na policiji, ker so hoteli zvedeti od mene vsemogoče stvari; toda tega pa nisem razumel, zakaj me pretepa sedaj v kaznilnici, ko sem prišel sem udan v svojo usodo, da prestanem svojo 5letno kazno.

Hotel sem pisati domov pismo. Tedaj me je poklical k sebi direktor, oklofutal me je in nahrulil: »Tu nimaš ne očeta ne matere, ne žene in ne otrok, tukaj si naš otrok in mi Te bomo tako negovali, kot si to zaslužil!«

Toda eden je med nami, ki se mu godi stokrat hujše nego nam vsem. To je Bujor. Prej je bil glasovit in dober odvetnik. Danes pa je človeška razvalina, kot jaz. Jaz lahko od časa do časa spregovorim kakšno besedico s svojimi sojetniki. On je pa danes že 6 let sam v eni celici, prikovan z železjem k mokri steni. Jaz ujamem tu pa tam kak mal, majčken žarek človeškega življenja. On pa živi sedaj že več kot 70 mesecev v noči samotne temnice, brez pisem, ne da bi videl človeškega bitja, z zarjavlimi okovi in železnimi obroči priklenjen k steni, kot v največji globini pekla.

Georgi, znameniti bolgarski bandid, mi je pred kratkim šepetaje pra-

vil: »Kadar pride noč in divja vihar okoli sten sredi polja stoječe kaznilnice, tedaj se sliši kako Bujor, z globokim in obupan glasom — prepeva psalme. Vsi jetniki v pritličju slišijo, kako narašča globoko tam spodaj v kleti njegov silen glas in kako naenkrat kakor presekane obmolkne. Pravijo, da je postal versko blazen, ali pa ne najde nobenega drugega sredstva, da bi poklical na pomoč.

Tedaj sem šel k upravniku kaznilnice Grefür in sem ga prosil: »Jaz sem že prekoračil svoje 70. leto, Bujor je še mlad. Dajte me na njegovo mesto, da ne bo tako strašno trpel. Ali pa ga umorite in skrajšajte njegove neznosne muke.« Oni so se delali norca iz mene »slaboumnega starca«, obrcali so me in me poslali v celico nazaj. Zaradi tega sem se odločil k temu pismu. Jaz nisem v svojem življenju videl Bujor-a, tudi govoril nisem z njim. Ne vem kaj je zagrešil in zakaj sedi v kaznilnici, vendar sem prepričan, da najhujši zločin ne zasluži take kazni.

Star sem in moje življenje bo v kratkem končano. Vsled tega hočem, da doseže moj glas človeško vest in jo vzdrami. Rešite, dobri ljudje, reši-

Fr. ALEŠ:

Razvoj socialističnega gospodarstva v sovjetski Rusiji.

Vedno in povsod smo slišali o današnji Rusiji netočna poročila, nestvarna zavijanja in potvarjanja, o fiktivnem stanju in položaju sovjetske Rusije, njenem političnem, kulturnem in — glavno — gospodarskem življenju. V dvomih smo gledali na prvo delavsko-kmečko državo na svetu in vpraševali smo se: Ali se bo v prvi socialistični republikli razvilo gospodarstvo in ali bo prešlo v socializem?

In danes, po devetih letih ustvaritve Sovjetske Unije nimamo več takih dvomov, kajti mi imamo danes o ruskem socialističnem gospodarstvu že dejstva, o sovjetskem političnem življenju že fakta, ki nam jasno pričajo in dokazujejo, da se v današnji Rusiji resno, sicer počasi, ali vendar sigurno gradi pot v socialist. družbo.

Podprimo to trditev z argumenti, z dokazi! Nacionalno gospodarstvo carske Rusije je bilo v mizernem položaju, o kaki intenzivni industrializaciji ni bilo duha, ali kljub temu je caristični režim znal izrabiti vsak položaj, da je gospodarsko zadel najbolj proletarca — delavca in kmeta. Zato mi nimamo v carski Rusiji kakšnega moderne in širnega gospodarstva. Kakšne razmere pa so zavlada v ekonomiji baš v trenutku, ko je bil izvršil delavski razred Rusije politično revolucijo, si lahko mislimo. Strankin aparat je imel mobilizirane okoli sebe vse svoje najbolje moči v svrhu konsolidacije notranjih in zunanjih gospodarsko-političnih razmer.

te človeka iz peklenjskih muk in stisk! V svojem življenju ne morem nič več dobrega storiti, privoščite mi zavest, da sem pomagal človeku v najhujšem trpljenju, v največji nesreči in grozni stiski.

To pismo je gotovo zadnje, ki ga prejmete od mene. Ono je dozorevalo v mojih slutetih možganih cele mesece in po nočeh, pri brleči svetilki, obdan od potnih sopar skupne ulice, sem ga napisal s tresočo roko, v strahu pred iskajočimi očmi bestialnega paznika.

Dobri ljudje, pomagajte! Pomoč Bujor-a!

Jon Zizendci

kaznilnica Doftana, okraj Prahova. Oddelek A.

23. oktobra 1926.

To je pismo 72letnega starčka Zizendci — pismo iz pekla v Doftani... Krik iz temnic obupanih, izmučenih in pohabljenih! V duši vsakega poštenega človeka se mora poroditi stud nad početjem poživaljenih hlapcev zbesnele reakcije. Vse to se godi v letu 1926, v srcu Evrope, pred celim kulturnim svetom, v bližnji, so-sedni »državi« Rumunije! As.

Bratko Kreft:

Drugi breg.

(Nekaj misli k delavski predstavi v N. gl. z dne 20. nov. 1926.)

Od strani kulturnega meščanstva, zlasti onega, ki je v svoji komodnosti prišlo do nazora, da je umetnost samo umetnost in ničesar drugega, da je umetnost nad politiko in razrednimi boji, torej polje, kjer se sodružno lahko shajajo vsi razredi, od strani takega meščanstva prihajajo dan na dan priložbe: zakaj vendar delavstvo ne obiskuje naših kulturnih in umetniških prireditev? Zakaj se delavci izgubljajo v zakonitih krčmah itd. Neštevilno je opomb, ki jih v svoji komodnosti mnogokrat iztarnajo na račun delavstva in — umetnosti. Tudi možje od slov, gledališča so hoteli napraviti kulturno-socialen čin s tem, da so priredili delavsko predstavo pri zelo znižanih cenah. Ljubljanski proletarij, ki se je ta večer zbral v nacionalnem teatru, je imel znova priliko doživeti spoznanje, da je teater sredstvo in tribuna tistega, ki je njegov voditelj in lastnik. Vse govoričenje o umetnosti, ki je čista, nadrazredna je pri zadnji delav. predstavi splavalo po vodi.

Nar. gledališče je govorilo v tej predstavi najreakcionarnejše besede buržuazije in kapitalizma. V igri se je celo držilo nekaj igralcev posneti maske delavskih voditeljev. (Lenin, Trocki). Ves čas je govor o revolucionarnem delavskem pokretu, pa niti enega delavca nismo videli na odru. Same raznešene meščane v frakih in cilindrih ter zaljubljene gospodične. Dejanje samo, ki je osredotočeno na Jenikovem atentatu, je v vsem bistvu kontrarevolucionarno. Žid Sonenthal je karikiran do ogabnosti in kontrarevolucionarnosti. Dr. Hilbert, predsednik revol. stranke, se posinovem atentatu in cerkveno-božjem spreminjenju pred usmrtili-

tvijo sam spremeni v človeka, ki je zave-roval v drugi breg, v tisti kraj, kjer je bog, kjer ni razredov in eksploatacije. Ob tem spoznanju je bilo vse prejšnje njegovo pozitivno delovanje na tem bregu zgrešeno. Na koncu tretjega dejanja nastopi kat. duhovnik, ki izpove svojo pridigo o drugem bregu in bogu.

To je nakratko velika vsebina slavne predstave, ki jo je nudilo slov, gledališče ljublj. proletariatu. S predstavo je skušalo ironizirati, ubiti vsako borbeno gibanje, ki je usmerjeno v zemeljsko bodočnost, proletariatu je govorilo besede najhujše reakcionarnosti in kontrarevolucije: povrnite se raje k bogu in se pripravljajte na življenje na drugem svetu, kjer sta bog in večnost. Do tega spoznanja je namreč prišel mladi atentator, Hilbertov sin, Jenih, ki so se mu po atentatu malo možgani skisali; Nar. gledališče pa ga je v propagando kapitalizma hotelo pokazati proletariatu kot normalnega človeka in povrnitev k bogu in drugemu bregu je nujna posledica dejanja. Ne bom nadalje razpravljal o vsebini, samo povem vam, sodrug! da so mi bili ves čas v mislih ruski atentatorji iz časa najtemnejše reakcije ruskih carjev. Niso bili to proletarski atentatorji, nasprotno malomeščani so bili iz vrst soc. revolucionarjev in narodnovoljcev. Spominjam se zlasti enega izmed njih, ime mi trenutno ni v spominu, ki je v svoji sveti veri koristil obči stvari ubil gubernarja. Dolžnost vsakega organiziranega ruskega atentatorja je bila po atentatu se takoj ustreliti. To radi tega, da bi ga policija s svojimi izsiljevalnimi sredstvi, z mučenjem ne mogla prisiliti do izpovedi. In ravno istemu atentatorju se je pripetilo, da so ga zgrabili v trenutku atentata, ki se je sicer posrečil, preprečili pa so njemu samemu samomor. S sadističnim veseljem so ga gnali na policijo, nameravajoč izvedeti vse tajno-

sti od njega, če ne drugače z mučenjem. Sredstva in način mučenja so bila tako strašna, nečloveško ogabna, da si je vsak atentator raje vzel življenje sam. Kajti vedel je, da so muke strašne in bi končno res lahko prisilile človeka do kake izpovedi. Ko so omenjenega atentatorja pripeljali na policijo in je pol. komisar začel z zasliševanjem, je atentator odprl usta: iz njih mu je brizgnila kri: odgrizel si je v svojem mučenjskem samozatajevanju — jezik, da bi preprečil vsako izpoved. Da, to so bili atentatorji, ki niso v zadnjem trenutku mislili na boga, ampak na svoje tovariše, na ljudi...

Danes dobro vemo, da se atentator na posameznike revoluc. proletarij ne poslužuje, ker je ves njegov boj boj množic. K sreči imamo kot protidokaz proti atentatorju v Drugem bregu, ki se po atentatu povrne k bogu in tako dokaže, da niti najmanj ni pojmoval svoje naloge, kolosalen dokaz v zgodovini.

Leninu so l. 1887. obesili brata, ker je bil soudeležen pri atentatu na carja. Ob tem važnem dogodku je Lenin spoznal, da je treba ne po poti individualističnega terorja (posameznikov), da je treba po poti borbe množic. Niti njegov brat niti on niso prišli kakor dr. Hilbert v Drugem bregu do boga, ampak proč od boga, proč od meščanstva, pot proletariata je njegova pot — borba množic. Ni zato je prišlo do ruske revolucije, zato danes stoji republika delavcev in kmetov, ker je šla po poti marksizma, brezbožnosti, ker so množice same stopile v akcijo in odločujočo svojo usodo. Že dvatisoč let rešuje meščanstvo z bogom socialno vprašanje in vedno ga reši samo za drugi breg, za neko izmišljeno onostransko življenje, ki ga ni in ga nikoli ne bo. Revolucionarni proletarij se dobro zaveda tega in zato ne sledi slepomisenju in bogovom — meščanstva.

Še nekega sem se živo spominjal ob pogledu na dr. Hilberta, atentatorjevega očeta, ki je ves nervozen, zmešan zaradi sinovega dejanja, ki se je v onemogućnosti in kontrarevolucionarnosti zatekel k taki sebičnosti, ki ga je pripeljala nazaj v tabor buržuazije in boga.

Sveto sem se spominjal matere Lenine, ki je bila sicer malomeščanka in ni mogla vseh idej svojih sinov do potankosti razumeti, ali vendar priča zgodovina, da jih je na splošno razumela. L. 1899, ko so ji zaprlj Vladimira (Lenina) je šla k policijskemu ravnatelju v Peterburgu prositi, da ji premeste sina iz jenijske gubernije v Pskov. Ravnatelj je dobri materi brutalno prošnjo odklonil in jo v čakalnici glasno in cinično nahrulil, češ, da ima lepo deco in da se lahko ponaša z njimi. Enega so že obesili, drugega pa še čaka — strik.

In veste kaj je dejala mati velikega revolucionarja? Brez strahu, polna dostojanstva je ponosno zavrnila ravnatelja: »Da, ponosna sem, da imam take otroke...«

Take so matere revolucionarjev... Nar. gledališče si naj zapomni samo to: enkrat je šlo delavstvo k taki predstavi, pa nikoli več. Če je z močeno gesto odklonilo predlogo Delavske zbornice, ki je predložila za delavske predstave res za delavstvo napredne igre, je s tem popolnoma dokazalo svoj meščanski, kontrarevolucionarni značaj. Nar. gledališče je sredstvo in last buržuazije, zato razširja njene težnje. Gospodje umetniki gredo zaenkrat preko proletariata, preko množic... Prišel pa bo čas, ko bo šel proletarij preko njih in njihovih predstav do svoje zmagde, do odrešenja na tem bregu. Takrat bo prepustil drugi breg in boga in vse, o čemer pravijo, da je tako lepo, veličastno, neskončno, božje — njim.

Mi smo ljudje iz tega brega, iz tega sveta.

siljeni v to vsled gospodarskih razmer in Lenin je to prvi uvidel, ko je dejal: »Par let smo držali svojo oblast in skoro vseh teh par let smo se vojskovali. Vi razumete, da smo mi prevzeli oblast za delavce in da imamo pred seboj cilj, da s pomočjo te oblasti zgradimo socialistični družabni red. Zato je nastalo za nas najvažnejše vprašanje v gospodarski pripravi socialističnega gospodarstva. Tega pa

nismo mogli pripraviti direktno, ampak moramo delati to indirektno.«
Nova ekonomska politika je bila za razvoj sovjetskega gospodarstva nujno potrebna. To vidimo že v tem, da se je ekonomizacija sovjetske Rusije v poslednjem času neverjetno dvignila.
Kakšen porast sovjetske industrije je bil v poslednjih letih, naj pokažejo sledeče številke!

cialističnega sovjetskega gospodarstva gre v današnji Rusiji rapidno naprej. Devet let sov. vlade sicer pomeni kratko razdobje, ali v teh devetih letih energičnega in uspešnega konstruktivnega dela v nacionalnem gospodarstvu sodobne Rusije, ko je proletarska Rusija dosegla nešteto velikih uspehov, kot v notranji gospodarski in zunanji politiki — je vendar to doba, ki je ustvarila današnji Rusiji stvarne temelje socializma, bazo na kateri se bo gradilo od slej naprej socialistično sovjetsko gospodarstvo.

Mir med nami proletarci! Vojna kapitalizmu! To je naše geslo. Sklenite ga sodrugi med sabo, podajte si začrnele in žuljave roke, da sklenemo naše vrste, da ojačimo naše borbene delavske bataljone za borbo proti skupnemu sovražniku! Preteklost naj bo pokopana! Mi živimo v kruti sedanjosti, ki zahteva združitve vseh razrednih borcev! Naprej! Kljub vsemu!

Industrija	148,2	97,1	245,3
Zidava vel. električ. del.	42,0	—	42,0
Transport	44,9	119,0	163,9
	novo	obnovljeno	Skupaj

Industrija	245,1	94,4	339,5
Zidava vel. električ. del.	43,3	—	43,3
Transport	73,8	152,1	225,9
	novo	obnovljeno	Skupaj

Industrija	82,8	196,2	779,3
Zidava vel. električ. del.	67,1	2,0	69,1
Transport	171,1	266,6	437,7
	novo	obnovljeno	Skupaj

Industrija	579,8	230,0	809,8
Zidava vel. električ. del.	90,0	—	90,0
Transport	371,7	135,1	506,8
	novo	obnovljeno	Skupaj

Iz teh zanimivih statističnih števil razvidimo, kako naglo se je dvigala produkcija industrijskih proizvodov, kako hitro je torej v zadnjih štirih gospodarskih letih šel razvoj

sovjetske industrije hitrih korakov naprej.
Eksport se je neverjetno povešal. Za primer vzamem samo zadnji dve gospodarski leti.

Izvoz	720,2
Uvoz	567,6
Skupaj	1287,8

Izvoz	675,0
Uvoz	750,0
Skupaj	1420,0

Vse številke izražene v milijonih rubljev.

bilo 37,920 z 5,400.000 člani ter 11,052 obrtno-strokovnih zadrug (Gewerbetreibenden) z 519.174 člani.

Od tega števila je bilo v gospodarskem letu 1924/25 iz Anglije izvršenih 107,8, iz Nemčije 101,6 in iz Zedinjenih držav 188,3. Dočim je bilo v istem letu importa v Anglijo 185,4, v Nemčijo 87,0 in v Združene države 21,2 (Vse številke v milijonih rubljev.)

V dobi enega leta je število zadrug neverjetno poskočilo. 1. oktobra letos (1926) je bilo že 78,865 zadrug z 19,129.033 člani. Od tega je bilo konzumnih (nakupovalnih) zadrug 274.383 z 11,401.708 člani, 40.200 poljedelskih zadrug z 7,138.152 člani, ter 11.227 obrtno-strokovnih zadrug z 589.173 člani.

Zanimiv pa je najbolj razvoj sovjetskih Zadrug v dobi proletarske diktature. Znano je, da je bila carska Rusija ena izmed najbolj trgovinsko zanemarjenih držav na svetu in da z druge v carski Rusiji niso nič pomenile. Še isto malo število obrt. zadrug, ki je eksistiralo pred vojno, ni moglo uspešno funkcionirati, ker jih ni podpirala vlada in ne država. One so bile zapisane lastni delavnosti, ali ker je mnogokrat v njihovem delovanju pledirala s kakšnimi prav socialnimi neumnostmi tudi vlada, je jasno, da na kakšne izvrstne zadruge (za to kot trgovske ali obrtne) ni bilo možno misliti.

Iz teh številk jasno vidimo, kako hitro se širi v sovjetski Rusiji ideja zadrugištva, kako hitro torej raste število zadrug in obenem tudi število članov.

Tembolj pa je posvetila pozornost na zadruge sovjetska vlada, ki je sama ustanovila ogromno število poljedelskih, obrtnih in trgovskih zadrug ter s tem pripomogla pripravljati teren za pot v zadrugo življenje, — v socializem.

Prometa so imele v zadnjih dveh letih te imenovane zadruge toliko: konzumne zadruge v gospodarskem letu 1924/25 3788, v letu 1925/26 pa 6305; poljedelsko-gospodarske zadruge so imele v gospodarskem letu 1924/25 prometa 1178, v letu 1925/26 pa že 2122; obrtno-strokovne zadruge so imele prometa v letu 1924/25 410, v gospodarskem letu 1925/26 pa že 1017. (Vse te številke izražene v milijon. rubljev.)

1. oktobra lanskega leta je bilo v sovjetski Rusiji 74.508 zadrug z 15,266.477 člani. Od tega števila je bilo konzumnih (nakupovalnih) zadrug 25,536 z 9,347.303 člani, poljedelskih gospodarskih zadrug (Landwirtschaftliche Genossenschaften) je

Skupno število je torej za leto 1924/25: 5376, za gospodarsko leto 1925/26 pa že 9444 milijonov rubljev.
Stanovanjsko vprašanje sodobne Rusije se še najbolj izmed vseh kapitalističnih evropskih držav rešuje. Sovjetska vlada je izdala v zadnjih štirih letih sledeče vsote za zidavo novih stanovanjskih hiš.

Leto 1923/24	Novo	Pri-zidano	Skupaj
Poljedelska (stanovanjska in gospodarska)	237,0	263,0	500,0
Stanovanja v mestih	50,5	66,0	116,5

Leto 1924/25	Novo	Pri-zidano	Skupaj
Poljedelska (stanovanjska in gospodarska)	242,0	268,0	510,0
Stanovanja v mestih	144,3	104,0	248,3

Leto 1925/26	Novo	Pri-zidano	Skupaj
Poljedelska (stanovanjska in gospodarska)	246,0	273,0	519,0
Stanovanja v mestih	248,0	155,0	403,0

Leto 1926/27	Novo	Pri-zidano	Skupaj
Poljedelska (stanovanjska in gospodarska)	255,5	282,5	538,0
Stanovanja v mestih	291,0	180,6	471,6

Te male skrizalke nam torej pokažejo, kako z vsakim letom rastejo krediti, da se omili stanovanjska križa današnje Rusije.

Šurni delovnik, da se ne krši delovni čas, — da se ga podaljša, — da se delavske mezde redno in dobro izplačujejo, da so tovarne in podjetja higienično dobro urejena i. dr. Vlada polaga na socialno politiko veliko pažnjo. Delavski razred sovjetske Rusije ni več zatiran in izkoriščen, kot je bil v bivši carski Rusiji, — saj imajo glavno besedo pri tovarnih in v obratih »rveni direktorji«, ki so čisto navadni — celo nekvalificirani — delavci. Za onemoglo, sirote skrbe zato napravljani domovi, oskrbovališča in zdravilišča ob Volgi, na Krimu in drugod. Moderno urejeni sanatoriji in različne higienke naprave so danes v vsaki večji tovarni ali podjetju.
V resnici: razvoj socializma, so-

Najvažnejši pa je problem o delavski zaščiti ali zakonodaji: torej o socialni politiki. Socialna zakonodaja moderne sovjetske Rusije je res proletarska, res vredna sovjetske vlade, ki se na vso moč trudi, da najmodernejše uredi in reši to kričeče vprašanje.

Sicer socialna politika sovjetske Rusije še vedno ni najboljša, ali vendar trdim lahko najboljša in najmodernejša, kar jih sploh eksistira v današnjih »civiliziranih in kulturnih« državah.

Sovjetska vlada skrbi za delavsko zaščito, za to, da se točno izvaja

Internacionalni pregled.

Sovjetski poslanik v Londonu umrl.

24. novembra je umrl v Londonu ruski sovjetski poslanik s. Krasin.
S. Krasin je bil eden najmožnejših diplomatov sovjetske Rusije. Rajni je bil v Sibiriji, v Tobolski guberniji in je kot dijak leningrajske univerze deloval v soc. revolucionarnih krožkih, vsled česar je bil izgnan v Sibirijo. Kot visoko inteligenten in preudaren človek ter udan sodrug socializma, je zavzemal od oktober-ske revolucije 17. leta naprej najodličnejša mesta v proletarski Rusiji. Bil je na čelu trgovskega komisiariata, pozneje vodja uprave vojne, industrije in komisar za trgovino, nakar je bil odposlan v inozemstvo, da prodre potom gospodarskih konvencij, ekonomsko blokado sovjetske Rusije. Uspelo mu je navezati stike z drugimi evropskimi državami in tako omiliti ekonomsko borbo proti Rusiji. Končno je bil imenovan za sovjetskega poslanika v Londonu, odkoder je v decembru 1924 odšel kot poslanik v Pariz, na njegovo mesto pa je prišel s. Rakovski. Oktobra 1925 se je Krasin vrnil na svoje prejšnje mesto v London. Bolehal je del časa na srčni bolezni, kateri je 24. nov. tl. tudi podlegel. Zaslužnega borca ohrani svetovni proletarijat v najlepšem spominu.

Konec Zinovjeva.

Slava in avtoriteta Zinovjeva se je razblinila v nič. Ž njim je obenem skrahiral tudi takozv. Zinovjevski boljševizem, ki je bil po vsej svoji strukturi nad vse radikalen. Najzadnje je Zinovjev vodil ostro in celo ilegalno opozicijo proti oficialnemu vodstvu kom. internacionale in si tu, vsled izredne discipline stranke, zlomil svoj političen renome.

Dne 22. novembra se je namreč pričelo zasedanje širše eksekutive komunistične internacionale, katerega so se udeležili delegati 42 komun. strank. Zasedanje je otvoril s. Buharin, ki je orisal splošen svetovni položaj. Spomnil se je v svojem govoru tudi članov KI Džeržinskega, Suratija in Radčenka. O opoziciji je rekel, da je premagana in da je krize konec. V predsedstvo so bili izvoljeni Buharin, Stalin, Stamulski, Klara Zetkin, Katajama, Jilek, Thaelman, Voolarov in Bošković. Kot tajniki so bili izvoljeni Šmeral, Murphy, Pjaticki, Geschke, Dmitrov in Ercolli.

Dnevni red je bil sledeč: 1. Mednarodni položaj in bodoče naloge kom. internacionale. 2. Situacija v komun. stranki Rusije. 3. Rudarska stavka v Angliji. 4. Kitajsko vprašanje. 5. KT in strokovni pokret. 6. Agrarno vprašanje in 7. Delo posameznih sekcij kominterne. Izvoljene so bile 4 komisije za razna vprašanja. Pod predsedstvom s. Thaelmana je bilo prečitano pismo Zinovjeva v katerem on polaga svoj mandat, kot predsednik internacionale, z ozirom na dejstvo, da so se najmočnejše sekcije izrekle proti njegovi politični liniji v stranki.

Razširjena eksekutiva je na to sprejela predlog, s katerim se sodruga Zinovjeva razreši dolžnosti predsednika komun. internacionale in da ga odveže vsega delovanja v njej. S tem sklepom je Zinovjev zaenkrat politično pokopan. Za ta sklep so glasovale kom. stranka Rusije, Nemčije, Francije, Amerike, Anglije, Češkoslovaške, Poljske in Italije. Kakšno stališče so zavzeli predstavniki KPJ se ne ve, zdi se pa, da so čakali na končni izid tega spora, da se potem priključijo večini. Stanje v KT je po-

stalo zopet normalno in se razvija v pravcu Stalinove teorije naprej. —Z—

Fašizem divja dalje . . .

Zver fašizem se je prebudil. Po atentatu na poglavarja črnih banditov so se slednji vrgli z vso podivjanostjo na vse, kar ne nosi črnih srajc. Sedaj prihajajo nova poročila iz Italije o krvavih grozodejstvih črnih divjakov: Goriškega komunističnega poslanca Srebrniča so aretirali in njegova usoda je neznana. Naša fina meščanska družba je ob aretaciji narodnjaka Wilfana zagnala silen trušč v parlamentu in v Ljubljani so se študenti podili s policaji po ulicah. Sedaj ko so aretirali Srebrniča so to samo zabeležili in molče. Seveda saj so aretirali »samo enega komunista«.

Komisija za konfiniranje nefašistov deluje s polno paro. V Messini je bilo konfiniranih 8 komunistov na 3—5 let. V Trstu so konfinirali 15 oseb. Vsega skupaj je bilo dosedaj konfiniranih nekaj nad 280 socialistov in komunistov.

V Milanu so pa Musolinijevi biriči oškropili svoje črne srajce s krvjo bivšega opozicionalnega poslanca in odvetnika Salvadocija. Umorili so ga v pisarni, kamor so udrli s silo. Najprvo so ga ustrelili pri pisalni mizi, potem so pa navalili na njega z noži in ga vsega razmesarili. Fašistovski listi seveda molče o tem novem zločinu.

V Napolju so fašisti udrli v hišo znanega socialistu in poslanca Labriole, ker pa njega niso našli so se vrgli na njegovega 14letnega sina, ga slekli in nagega z biči podili po ulicah mesta. Tudi iz drugih krajev prihajajo poročila o krvavih nasiljih črnosrajčnikov.

Fašizem praznuje s krvavimi orgijami svojo »zmago«. Mussolini piše s krvjo delovnega ljudstva zgodovino pohodov svojih roparskih band. Italija preživlja čase znorelih imperatorjev. Bolgarija, Madžarska, Rumunija! Sedaj Italija! Cankov, Horthy, Siguranca! Sedaj Mussolini! in diplomati kulturne Evrope? Molčijo! Najdejo se celo taki, ki čestitajo Mussoliniju, da je ušel kazni razsajenega in izmučenega ljudstva. Fejl

Domači pregled.

RR režim regira.

V začetku je bil Pašić. Pašić je rodil Pribičevića, ki je rodil obznanu. Obznana je spreobrnila republiko v monarhijo in arestanta Radiča v ministra. Radič kot arestant je molčal — kot minister je veliko govoril, tako veliko, da je sam Pašić zbolel in skupno z Radičem prepustil korita drugim. In sedaj je Radič v ofenzivi na potovanjih — v Beograd hodi samo kapitulirat. Anketni odbor, ki se »bori« proti korupciji, ni se zbral vsega materiala za obtožbo Radeta in drugih, ki so osrečevali davkoplavalce Jugoslavije. Zadnje čase so si zopet v laseh Radič in radikali. Radič je bil proti oblastnim volitvam in je do Beograda podajal borbene izjave proti kršenju ustave in radikalom. Ko pa je prestopil prag ministrstev — je obmolnil in se udal. Danes pa trdi, da so se volitve razpisale pod njegovim pritiskom. Tudi klerikalci se boje teh volitev. Obačun za njihovo delovanje v parlamentu bo težak! Treba bo, da proletarijat pritisne z vso močjo in vrže to trhlo stavbo raznih sporazumov. —Z—

Konsolidacija države na podlagi sporazuma.

RR vlada živi in brca s sporazumom. Sporazum drži ministre na dobrih stolčkih. Stolčki so zvezani s sijajnimi dohodki. Dohodki pa s pri-

staši sporazuma. In tako se eno drži družega. Korupcije pri nas ni, so samo anketni odbori, ki iščejo korupcijo in jo ne morejo najti, ker minister, posebno pa sporazumaški ne more biti v zvezi s korupcijo. So to samo »nagrade« za sporazumaško delovanje. Zaradi take nagrade je interpeliral federalistični poslanec Dr. Milovan Žanič notranjega ministra kakor sledi:

»Gospod minister! Prosim izvolite mi odgovoriti na naslednje vprašanje: 1. Ali je res, da so bile dr. Ivanu Pernarju, državnemu podtajniku v notranjem ministrstvu poleg plače in doklad, ki mu po zakonu pripadajo, parkrat izplačane tudi večje vsote iz dispozicijskega fonda notranjega ministrstva? 2. Ako je to istina, mi blagovolite pojasniti v kakem slučaju, in v katere svrhe mu je bil ta denar izplačan?«

Ako bo gospod minister »blagovolil pojasniti« se ne ve, ker dispozicijski fond je zelo globok in pogled v njega je pa še bolj težak. Sicer pa je dr. Žanič lahko zadovoljen, da je sploh smel interpelirati v tej zadevi, še bolj srečen pa dr. Pernar, ako se mu je res »posrečilo« dobiti še posebne virov svojih »skromnih dohodkov«.

Volitve so politična akcija proletariata. V tej akciji se koncentrirajo vse pozitivne sile delavskega pokreta v volilnih odborih, da mobilizirajo celokupen proletarijat v borbi proti kapitalističnemu razredu in njegovi politični sili.

Dopisi.

Kaj nam piše rudar iz Trboveljskih revirjev.

Dragi sodrug!

Bral sem v meščanskih časopisih, da so razpisane volitve v oblastne parlamente, ko sem to bral sem se zamislil na volitve v Del. zbornico in v občino Trbovlje. Takrat smo nastopili složno in edino in zmagali smo. Samo nekateri so ostali izven naših vrst in propadli so, ker so bili proti enotnosti.

Ker so sedaj volitve v oblastno skupščino, moramo zopet upostaviti skupno listo vseh razrednih strank, samo tako bomo prišli do delavske zmage za razredno stvar. Delajte vi tam v vodstvu za skupnost in mi rudarji bomo vsi do zadnjega šli na volišča za združeno delavsko listo. Naše »Delo« piše v pravem razrednem duhu, le tako naprej!

Proletarske pozdrave

A. G., rudar iz Trbovelj.

Opomba uredništva: Kakor objavljamo v našem listu je ta enotnost dosežena! Treba je le, da se rudarji kompaktno udeležijo volilne borbe in gredo za skupno listo v boj!

Dopis iz Zagorja.

Steklarsko podjetje Abl je odpustilo iz službe celi podružnični odbor SDZJ v Zagorju.

V nedeljo, dne 21. novembra dopoldne in 22. novembra popoldne sta se vršila dva članska sestanka steklarjev v Hrastniku in Zagorju. Na dnevnem redu je bila redukcija plač in odpust iz službe steklarjev ss. Weinbergerja, Kormusa, Kolmana, Kladnika in Bavera.

V Hrastniku se je steklarjem ter profesionistom znižala akordna postavka; istako dnevna plača nekvalificiranim delavcem od 5 do 10 Din na dan. Do sedaj so zaslužili dnevno 32 do 35 Din, od sedaj naprej 22 do 25 Din.

V Zagorju redukcija zaposlitve od 12 na 8 dni v 14 dneh. V Hrastniku redukcija plač proti tozadevni kolektivni pogodbi od decembra l. 1924, ki je bila obojestransko podpisana.

Glade odpusta gori imenovanih steklarjev se je sklenilo, da se poroča centrali ORSJ v Zagreb s pripombo, da energično protestira pri upravnem odboru »Zedinjene tvornice stekla« v Zagrebu proti takemu nekvalificiranemu načinu odpustitve. Omenjeni sodrugji so vsi odborniki in funkcionarji podružnice v Zagorju. Leta 1920 so za trdka Abl ravno ti odpustitveni sodrugji večkrat intervenirali pri takratni narodni vladi, ker ni hotela nič slišati o nemški Abl-novi firmi, ko se ni došlo vagonov i. dr. in čestokrat z uspehom. G. Schadbayer, ki se je podpisal pod odpustnim naznanilom, je še pred leti delal v Hrastniku. Čudno se nam zdi to, da se v slučaju odpusta podpisujejo go-

spodje, ki ne nosijo ravno največje odgovornosti za redno obratovanje pri trdki. Podjetje Abl je že celo leto v nekaki krizi; s steklarskim produktom na trgu je začela prednjačiti steklarna v Paračinu, kar je tudi ugotovila konferenca steklarjev v Hrastniku. Kako se maščevati nad steklarji? — Podjetje hoče povzročiti štrajk, da se zmaže iz tega nerodnega položaja. Kaj napraviti? Izzvati nezadovoljnost med steklarji, in sicer kako? — Najprvo reducira delovni čas v Zagorju, enim na 12, drugim na 16 delovnih dni v mesecu. Nadalje zniža akordne postavke in delavcem plačo v Hrastniku. Ko se delavci še ne zganejo, se odpusti iz dela celi podružnični odbor v Zagorju, misleč si: sedaj pa morajo steklarji sigurno v boj. — Naj si trdka Abl zapomni to, da steklarji ne gredo v boj takrat, ko to želi podjetje. Da se ne strašimo boja, se bodo gospodje imeli čas pripraviti tudi v tem slučaju.

Sodrugji steklarji, vi pa ne klonite svojega razrednega ponosa, naši dnevi prihajajo in čas osvoboditve pride tudi za nas.

Poziv. Pozivljam vse one ljudi, ki vedoma ali nevedoma razširjajo klevete o moji osebi, da pridejo čimprej z dokazi na dan. Dokaze lahko prinesejo na žel. organizacijo v Zalogu. Zalog, 26. nov. 1926. — Skuk Jakob.

Dopis iz Dol. Logatca!

Tudi v naše zapuščine od vseh krajev prihaja vaš list »Delo«. V začetku smo mislili, da je ta list le plod nezadovoljstva nekaterih. Toda sedaj vidimo, da je izraz potrebe in ta potreba je zedinjenje naših razcepljenih vrst. »Delo« je res naš list, ker piše v našem duhu. Želeti bi bilo, da se bavi tudi z kmetijskimi vprašanji. Prihodnjic napišem o razmerah v naši dolini. »Delo« se mora razširiti v vsako delavsko in kmetijsko hišo. Po tej poti naprej, da bomo prišli do svoje močne soc. demokratične stranke! Živel naš pravi razredni tisk! Živelo »Delo« glasilo delavcev in kmetov.

Kmetijski korespondent.

Tisk ni samo kolektivni agitator in kolektivni propagator nego tudi kolektivni organizator. — Lenin.

Mojstrana. Iz naše cementne tovarne vam cenjeni s. urednik gotovo malo kedaj kdo piše, zato hočem v par besedah povedati naše gorje, ter vas prosim, da jih zapišete v »Delo«. Razmere ki vladajo med delavstvom v cementnih tovarnah v Jugoslaviji na sploh se lahko reče, da je zadnjih par let stalno na cesti, brez posla. Redukcija in zapiranje obratov je na dnevnem redu. To vidimo pri cemetni tovarni v Zidanem mostu, v Splitu itd., skratka povsod tam, kjer je cementna ali apnena industrija. Meje so hermetično zaprte, doma se ne zida nič, ali pa zelo malo, ter je razumljivo, da podjetja prvo kar izvršijo pri svojem obratu je to, da se znebijo nepotrebnega balasta t. j. delavstva. Tako so tudi pri nas napravili. Med poletjem nas je delalo do 70 delavcev, sedaj jih dela še en par. Vsi drugi moramo iti sedaj na zimo s trehuhom za kruhom. En čas so delavci proklinjali dobroto, ki jo deli jugoslovanska buržoazija, sedaj so postali apatični in pravijo — bo že prišel še enkrat tisti čas, ko bodo lazili za nami tako, kakor je to bilo 19. leta! Na svetu se nič ne pozabi. Vsa ta apatija in mržnja je samo nevihta pred viharjem. M.

Sevnica. Naš kraj je po vojni postal precej industrijski. Delajo tri velike tovarne, kemična tovarna »Jugotania« (francosko podjetje), tovarna kopit, ki je tudi edina tovarna te vrste, ter lesna industrija. Vseh delavcev nas je sigurno čez 400, ne vstevši one, ki imajo doma malo zemljišče in ki hodijo v tovarne od časa do časa v poletnem času. V tovarni »Jugotania« imamo svojo strokovno organizacijo S. D. Z. J., v ostalih tovarnah se še nam ni posrečilo pridobiti delavcev za delo na strokovnem polju. Prihodnji mesec bomo otvorili čitalnico. Da nam je bilo to finančno mogoče, smo v poletnem času priridili dve veselici. Življenje je mrtvo, ljudje, pa naj si bodo to delavci ali kmetje, se ne zanimajo nič za javno življenje. Pravijo, vsaka naredba, ki pride, pa naj si bode od katerekoli strani, pomeni nov davek, o kakem novem dohodku ali zaslužku pa ni ne duha ne sluha. Delavci imajo sramotno nizko plačo, osemurni delovnik se več ne upošteva nikjer. Ako pridemo kedaj skupaj, da o tem razgovarjamo, pravi eden ali drugi, boljše je, da se denar zapije, kakor pa iti v organizacijo. Tako jih slišimo samo pri vinu, kako se navdušujejo, ko pa pride v tovarno je z vsem zadovoljen in molči. Zadnje nedeljo smo imeli sestanek. Z obžalovanjem se je ugotovilo, da so se udeležili samo delavci iz tovarne »Jugotania« iz drugih tovarni bilo nobenega. Parola za delavce v Sevnici mora biti: Ako se hočemo ubraniti popolnemu suženstvu, nas ne smejo ločiti tovarniška vrata! Duh razredne zavesti ne smemo pustiti pred tovarno, ne smemo se ločiti v organizaciji na kemične in lesne delavce, ter tudi ne smemo živeti v iluzijah, da nas bode kdo drug rešil, ako tega sami ne bomo hoteli. Da se med seboj prepirajo, katera struja ima bolj prav, nas ne sme spraviti z ravnostja. Enkrat se bode že zravnilo, kar je gnilega v eni ali drugi skupini, se bo odstranilo, kar je za zdravega v proletarskih vrstah, to pa bo živelo in se združilo. V tem času pa mi ne smemo držati

rok križem, moramo ravno tako in še več delati. Ne govorimo, leva ali desna je prava, recimo rajši, da bo pravo to, kar bomo sami odločili, v naših delavskih rokah je naša usoda. — Zjedinjas.

Sodrugji! Agitirajte povsod! Doma, pri sosedu, od hiše do hiše, od moža do moža, v tovarnah, rudnikih, obratih in pisarnah, vsak dan, vsako uro, vsako minuto delaj za zmagao naše misli! Mi smo svoje lastne bodočnosti kovači!

Duplica pri Kamniku. Kako se nam ubogim delavcem godi v tovarni Remec in komp. Tukaj imamo že tako mizerne plače, da ni za živeti. In zdaj je pa nam od zunaj list napisal, da se nam plača odtrga. Prvo plačo 5 odstotkov drugo 10 odstotkov in tretjo pa 15 odstotkov, to pa zato, ker namerava zopet zidati in si misli, bolje je vsakemu nekaj odtrgati, kakor pa iz moje blagajne vzeti, ker v moji bi se poznalo ali delavcem se pa ne bo, saj bodo zadovoljni in kdor pa ne bo, mu pokažem vrata, saj imam priganjače, ki mi vse povedo. Imamo delovodjo (vranglovca, Ruša), ki ljudi šikanira kakor jih more in zna. Zadnjic je neko delavko šikaniral. Rekel ji je, da je njemu vseeno, ako ona zasluži krono na dan ali še manj. Ona mu je odgovorila, da njej pa ni vseeno — zato ji je pa rekel, da jo bo skloftal če ne bo tiho, ko bi bila pa njegova hčerka, bi jo pa ubil. Delavka pa je bila korajzna in mu odgovorila, da prva je prepovedana druga pa ne in naj se pobere od koder je prišel, da ne potrebujemo Vranglovcev pri nas. Predelavka, ki tudi ljudi šikanira kakor jih ve in zna, pa za vsako malenkost leti v pisarno povedat g. Remcu. Remec jo pa ima zato rad, ker je načelnica Orlic v Holmcu. Tu se dela 10 do 12 in tudi 14 ur — plača je pa od 1.25 Din do 4 Din, ki je najboljša plača. Če pa kateremu omeniš od organizacije, da bi se organizirali, pa odgovori: kaj pa čemo, saj je vseeno in zakaj bomo denar proč metali. Delavci, zgani se in stopite v skupne strokovne organizacije, ker od vas zavisi vse! V sloji je moč! Ne pustite, da vam izmoghajo zadnje kapljo krvi! — Zaveden delavec.

Zaupniki! Zbirajte okolu sebe vse svoje sodruge v obratu! Povejte jim, da so vsi oni člani velike armade izkoriščanih in brezpravnih!

Razno.

Za naš tisk!

Proletarski tisk je najmočnejše orožje v rokah delavskega razreda. Tisk je živa veza med proletariatom. Ko smo ustanovili naše glasilo »Delo« smo se zavedali velikih težkoč, ki nas čakajo. Toda požrtvovalnosti naših sodrugov se imamo zahvaliti, da je naša akcija za list uspela. Sedaj je treba novih naporov, da dvignemo število naših naročnikov, da bomo mesto štirinajstdnevnik začeli izdati

TEDNIK.

Naloga vseh nas in naših simpatizerjev je, da pridobivajo novih naročnikov! V nobeni hiši ne sme manjkati naše »Delo«! Iz lastnih sredstev, z delavsk. denarjem združujmo »Delo«, brez vsake tuje pomoči. Zato je »Delo« resnično, proletarsko glasilo. Sedaj pričenjamo z akcijo, da bo naš list postal tednik. Na delo sodrugji. Pridobivajte novih naročnikov, kolportirajte naš list, ki je vaše lastno glasilo. Povečajmo število naročnikov na tisoče, da se bo naš glas čul vedno bolj po celi Sloveniji.

Na delo za »Delo«!

Uprava.

Delavsko pevsko društvo »Cankar« zapoje dne 12. decembra t. l. ob 10. uri na grobu pisatelja Ivana Cankarja.

Ker je ta dan nedelja, se tega spomina smrti našega največjega pisatelja udeležijo gotovo veliko število delavstva.

Slava Ivanu Cankarju!

Našim naročnikom, ki so dobili v predzadnji in zadnji številki položnice in še nam niso poslali naročnine, kličemo: Vi ste gospodarji »Dela«. Zato ne pozabite, da plačate naročnino. Ona je, ki omogočuje, da izhaja in da kliče vsem in dela po geslu: »Mir med nami proletarci, vojna kapitalizmu.« Naj ne bo zaostankov!

Uprava »Dela«.

PROLETARSKI MIKLAVŽEV VEČER

priredi v nedeljo, dne 5. novembra t. l. godbeni odsek »Ujedinjenega Saveza zelezničarjev« v Ljubljani, v prostorih Delavskega doma na Karl Marksovem trgu 2.

Začetek ob 19. uri. - Vstopnina prosta.

S P O R E D:

Godba na pihala, ki nastopi ta večer prvokrat. Petje delavskega pevskega društva »Cankar«. Nastop proletarskega Miklavža, njegov nagovor otrokom in lepa obdaritev.

Starši, pripeljite svoje otroke, da jih obdari proletarski Miklavž. Darila se sprejemajo od 1. decembra t. l. naprej v prostorih organizacije U. S. Ž. J. Karl Marksov trg št. 2, II. nadstropje.

Vsi člani godbe se najljubneje vabijo na ta večer.

Socialistični voditelji — „levičarji“.

Dunajska »Neue Freie Presse«, glasilo židovskih velekapitalistov, prinaša 14. novembra odprto pismo na Otto Bauerja in Karla Rennerja povodom govorov k obletnici avstrijske republike. Med drugim čitamo vprašanje:

»Zakaj ni socialna demokracija takoj, ko se je ustvarila (avstrijska) republika in pozneje, ko je po lastnem priznanju imela največjo moč v koalicijski takozvanim prestrašenim meščanstvom — zakaj ni tedaj pomedla z vsem, vprašujemo mi. Zakaj niste takoj takrat brez odlašanja vrgli vso ropotijo preteklosti v kot? Zakaj niste nasprotnikov pomendrali v tla in v zanosu ter slavi takratnih medenih tednov odstranili znake hlapčevanja? Tega niste storili in danes se upate očitati revnemu, z vaše strani napadanemu meščanstvu, da je reakcionarno, ker ne hiti v gruča k vam in ne časti vas, ki hočete upostaviti razredno gospodstvo, z demokratičnimi sredstvi, če bo slo, z nedemokratičnimi, če bo slaba predla...«

Na ta vprašanja dunajske gospode, ki se odkrito dela norca iz »levičarske« avstrijske socialne demokracije, naj nam odgovori »Delavska Politika«, Golouh in Ošlak, »Delo« in njegovi pisarji. (Podčrtali mi.)

Tako piše »Enotnost«, glasilo »najčistejših« in vsled tega seveda samo Gustinčičevih »komunistov«. Ker nas pozivlja, da naj »Delo« in njegovi pisarji odgovore na ta vprašanja »Neue Freie Presse«, odgovorjamo: Sedaj vemo, da Gustinčič črpa svoj komunizem iz glasila židovskih velekapitalistov (tako piše »Enotnost« o »Neue Freie Presse«), ki je, kakor vidno, merodajna za njihovo sodbo nad avstrijsko social. demokracijo. Gustinčič pozablja, da mi na mnenja židovskih velekapitalistov nič ne damo, kot nismo dali nič na »Le Jugoslavie«, časopis, ki je izhajal v Švici in podpiral črnogorskega Nikito in pri katerem je Gustinčič igral precejšnjo vlogo. Sapient! sat!

Pisarji.

Objava. Vsem članom in članicam del. telovadne enote (DTE) »Svoboda«, v Ljubljani in ostalemu ljubljanskemu delavstvu v vednost! — Ker se je začelo zopet z redno telovadbo pri zgoraj imenovanj enoti, zato apeliram na vse one, ki se še niso, da se odzovejo našemu vabilu in da se zopet udeležijo in sodelujejo v našem delavskem kulturnem društvu. — Dolžnost vsakega proletarca, bodisi manualnega, bodisi duševnega, je, da se udeležuje samo v takih kulturnih društvih, v kateri vsak po svojem socialnem in gospodarskem položaju spada. — Delavci, na plan! »Svoboda« vas vabi v svoje vrste, vas izkoriščane in zatirane, da vam nudi in dá ono prepotrebno kulturno podlago, ki jo vi nujno rabite, če hočete doseči kak višji cilj, če hočete doseči ono zmagajo, ki si jo vedno želite. Brez kulturne podlage pa ni zmagaj! Telovadne ure za člana so ob petkih od 7.—9. ure, za članice pa ob sobotah od 7.—9. ure v telovadnici na Ledini, Komenskega cesta.